

13/5/23

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	8	1
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester
(2053)

GENDER, SCHOOL AND SOCIETY (In all Mediums)
(Same for USOL Candidates 4th Sem.)

Paper-F-4.1

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt five questions in all, selecting one question from each Unit. Unit-V is compulsory, each question carries 8 marks.

UNIT-I

- 1. Elaborate the term 'gender biases' with reference to contemporary Indian society. 8
- 2. Define Gender stereotypes. Suggest ways and measures to be taken to overcome such stereotypes. 8

UNIT-II

- 3. Elaborate the role of curriculum and textbooks in dealing with gender bias in schools. 8
- 4. Discuss the role of teacher in gender sensitization with suitable examples. 8

UNIT-III

- 5. Mention the important role of Education in dealing with social issues. 8

6. Elaborate the various gender identities and socialization practices occurring in the Society. Give suggestions to overcome these. 8

UNIT-IV

7. Explain the gender equity and equality in India in relation to religion with suitable examples. 8
8. Elaborate the initiatives that have been taken by the government to promote gender equality and women empowerment in India. 8

UNIT-V

9. Attempt all :
- Patriarchy
 - Distinguish between sex and gender
 - Female infanticide
 - Domestic violence. 2×4=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पांच प्रश्न करें। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।
यूनिट-V अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न के 8 अंक हैं।

यूनिट-1

1. समकालीन भारतीय समाज के संदर्भ में 'लैंगिक पक्षपात' शब्द की व्याख्या कीजिए। 8
2. लैंगिक रुढ़िवादिता को परिभाषित करें। ऐसी रुढ़िवादिता को दूर करने के उपाय और तरीके सुझाए। 8

यूनिट-II

3. विद्यालयों में लैंगिक पक्षपात से निपटने में पाठ्यचर्चा और पाठ्य पुस्तकों की भूमिका की व्याख्या करें। 8
4. उपयुक्त उदाहरणों के साथ लैंगिक संवेदीकरण में शिक्षक की भूमिका की चर्चा कीजिए। 8

यूनिट-III

5. सामाजिक मुद्दों से निपटने में शिक्षा की महत्वपूर्ण भूमिका का उल्लेख कीजिए। 8
6. समाज में होने वाली विभिन्न लैंगिक पहचानों और समाजीकरण की प्रथाओं को विस्तार से बताएं। इन पर काबू पाने के लिए सुझाव दीजिए। 8

यूनिट-IV

7. उपयुक्त उदाहरणों के साथ भारत में धर्म के संबंध में लैंगिक समता और समानता की व्याख्या कीजिए। 8
8. भारत में लैंगिक समानता और महिला सशक्तिकरण को बढ़ावा देने के लिए सरकार द्वारा किए गए प्रयासों का वर्णन कीजिए। 8

यूनिट-V

9. सभी करें -
- पितृसत्ता
 - लिंग और लैंगिक के बीच अंतर
 - कन्याभ्रूण हत्या
 - घरेलू हिंसा। 2×4=8

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 8 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਸੋਡਰ ਪੱਖਪਾਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8
2. ਸੋਡਰ ਰੁਝੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਅਜਿਹੇ ਰੁਝੀਵਾਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਡਰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। 8

4. ਢੁਕਵੇਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋਡਰ ਸੰਵਿਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਆਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। 8
6. ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋਡਰ ਪਛਾਣਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੋਡਰ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8
8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੋਡਰ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਸਾਰੇ ਹੱਲ ਕਰੋ :
- (i) ਪਿੱਤਰਸੰਤਾ।
 - (ii) ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜੋਡਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
 - (iii) ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ।
 - (iv) ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ।
- 2×4=8